

Foto-obálka: petr grepl

Jeřáb - dřevina roku 2013

V rámci svých výchovných a vzdělávacích aktivit vyhlašuje státní podnik Lesy ČR již řadu let dřevinu, kterou v daném roce představuje veřejnosti. Pro letošní rok byl vybrán jeřáb. Dne 10. 10. 2013 uspořádaly Lesy České republiky na Jizerce v Jizerských horách seminář „Jeřáb - dřevina roku 2013“.

Byl to již třetí seminář na toto téma uskutečněný za podpory Lesů ČR. První seminář se uskutečnil 30. 5. 2013 ve Svobodě nad Úpou a uspořádala ho Česká lesnická společnost společně se Správou Krkonošského národního parku. Druhý seminář se konal 11. 9. 2013 v Litoměřicích a pořádala ZO ČSOP Launensia.

Setkání v Jizerských horách se zúčastnila odborná veřejnost z celého Libereckého kraje.

Hned v úvodu svého příspěvku RNDr. Jiří Stonawski z Ředitelství Lesů ČR v Hradci Králové vzpomenu historii vyhlašování „dřeviny roku“. Od roku 1999 je jeřáb u Lesů ČR již v pořadí patnáctou touto formou propagovanou dřevinou. Současně uvedl, že v rámci rodu *Sorbus* existuje min. 200 druhů a z toho 20-30 druhů domácích. Podrobně vyhodnotil rozšíření jeřábů (jeřáb ptačí, břek, oskeruše, muk a jiné) u Lesů ČR podle zastoupení v jednotlivých přírodních lesních oblastech a lesních vegetačních stupních. V rámci péče o genové zdroje doložil, že Lesy ČR jako jeden z mála podniků v ČR i Evropě disponují ucelenou koncepcí v této oblasti.

Na příspěvek úzce navázalo zajímavé vystoupení Mgr. Šárky Mazánkové ze Správy CHKO Jizerské hory a Krajského střediska AOPK ČR Liberec, která se zaměřila na rod jeřáb z botanického i ochrannářského hlediska a pro účastníky připravila ukázkou listů a plodů základních i vzácnějších druhů. Taxonomie jeřábů není dosud ustálena, proto je orientace velmi složitá. Další příspěvek od Ing. Petra Navrátila z pobočky Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů v Jablonci nad Nisou zhodnotil plošné zastoupení jeřábu ptačího na lesních pozemcích v rámci celé České republiky. Mimo jiné uvedl, že dle výsledků Národní inventarizace lesů je jeřáb ptačí 16. nejhojnější dřevinou našich lesů, a že nejvyšší zastoupení má v Krušných horách.

Další blok přednášek byl orientován na nejvíce rozšířený druh, a to jeřáb ptačí (*Sorbus aucuparia*). Ing. Markéta Kavková z Lesů ČR, Krajského ředitelství Liberec ve své prezentaci podrobně vyhodnotila jeřáb z pohledu nezastupitelnosti této dřeviny v lesních ekosystémech Jizerských hor. Navazující prezentace Ing. Ivana Kuneše, Ph.D., z České zemědělské univerzity podrobně rozvedla téma podsadbových a prosadbových center na revíru Jizerka, jejichž cílem je mimo jiné ověřit

nejvhodnější způsoby vnášení listnáčů do smrkových stejnorodých porostů. V posledním příspěvku

Ing. Libor Dostál z Lesů ČR, Krajského ředitelství Liberec vyhodnotil význam jeřábu ptačího pro avifaunu. Zdůraznil, že jeřáb v Jizerských horách je klíčový zejména pro migrující severské populace drozdovitých ptáků (kvíčal, cvrčal, brávníků) jako významný zdroj potravy při podzimním průtahu oblastí na jih.

Účastníci odpolední venkovní pochůzky nejprve vystoupili horskou klenovou bučinou na vrchol Bukovce (1 005 m n. m.). Místní revírník Lesů ČR Ing. Pavel Lánský názornými ukázkami jen potvrdil, že jeřáb ptačí je perspektivní dřevinou pro zvýšení porostní druhové diverzity lesů Jizerských hor. Zatímco Ing. Ivan Kuneš odborně vysvětloval na jižním úpatí Jizerského hřbetu základní principy prosadbových a podsadbových center k vnášení listnaté příměsi a jedle do jehličnatých porostů hor, nad hlavami posluchačů se ozvaly první hlasy táhnoucích severských kvíčal. Po chvíli se celé hejno ptáků jakoby symbolicky sneslo do korun bohatě plodících jeřábů na úpatí Bukovce.

Vysazením vzrostlého jeřábu ptačího společnými silami všech přítomných na křižovatce lesních cest „Předěl“ byl seminář důstojně zakončen.

Autoři textu: Markéta Kavková, Libor Dostál

Autor fotografií: Libor Dostál

Popis fotografií shora dolů:

- *Revírník Ing. Pavel Lánský (druhý zprava) názorně dokumentuje význam jeřábu na podporu diverzity lesů Jizerských hor.*
- *Při výsadbě vzrostlého jeřábu ptačího na křižovatce lesních cest Předěl každý rád přiložil ruku k dílu.*

Hranice lesních majetků nejsou jasné ani po 20 letech

Od vydání zákona č.229/1991 Sb. o půdě, který zahájil obnovu vlastnických a užívacích vztahů k zemědělské a lesní půdě, uplynulo více než 20 let. Člověk by mýsl, že po takové době již budou jasné a vyřešené majetkové hranice, zejména v případě velkých vlastníků. Donedávna jsme o tom byli přesvědčeni i na Lesní správě Černá Hora.

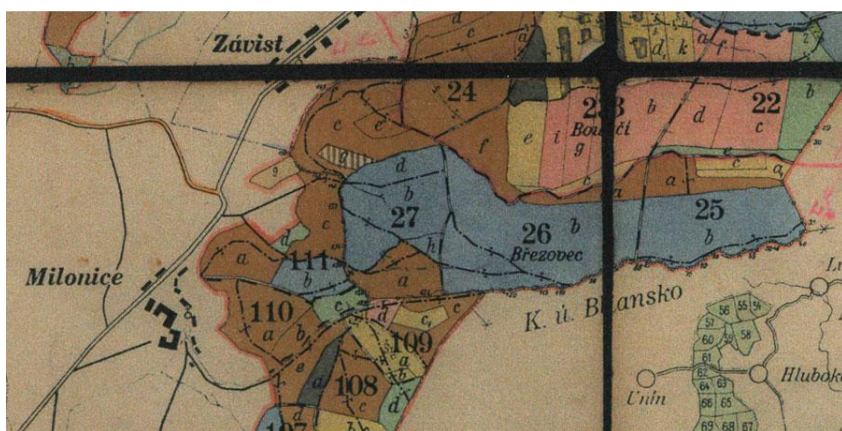

Před 2 lety si revírník při zpracování pěstebních projektů podle návrhu nového LHP (lesní hospodářský plán) všiml, že oplocenka, kterou založil a o kterou již roky pečuje, je „přeříznutá“ napůl. Dozvěděli jsme se, že její druhá polovina není dle taxátora majetkem LČR, s. p., ale města Brna a dále, že hraniční potok, 20 let vzájemně respektovaná majetková hranice, vychází na mapě až do poloviny svahu. Usoudili jsme proto,

že se jedná o nedorozumění a zakres jsme reklamovali. Zařizovatel nás přesvědčil, že vychází z předaných podkladů a doložil ortofoto s parcelním rastrem. Z jeho pohledu bylo opravdu vše v pořádku. Z hlediska lesní správy to ale v pořádku nebylo. Klikatá hranice dvou různých majetků kopírující koryto potůčku je logická, identifikovatelná a stabilní, vede-li ovšem po potůčku a nikoliv v polovině svahu. I v případě takového zaměření a vyznačení v terénu by za pár let nikdo nevěděl,

kudy přesně prochází, značky se ztratí pod jehličím, listím, trávou, barva na stromech vybledne, vyměnění se personál a na hraniční rozepře je zaděláno.

Začali jsme tedy pátrat – na katastrálním úřadě v archivu lesní správy, v literatuře. Na katastru se zjistilo, že při digitalizaci v osmdesátých letech 20. století byla tato hranice převzata z dřívějších mapových děl bez jakéhokoli ověření. To znamená, že byla převzata z map vyhotovených původně v polovině 19. století pro tzv. stabilní katastr. Vyměřování pro stabilní katastr probíhalo po vykolíkování drážebnostních hranic metodou měřického stolu s měřením tehdy používanými metodami, především zpětným protínáním. Ty měly různou přesnost v závislosti na přehlednosti a členitosti terénu. V lesích byly z pochopitelných důvodů přesné nejméně. V té době to velkým vlastníkům nevadilo, hranice panství byla dlouhodobě stabilizovaná, případně označená mezníky, příkopy, průseky apod. Mapy stabilního katastru byly vyhotovené odděleně pro každé katastrální území zvlášť, a to v sáhových mírách.

Přes pozemkový katastr první Československé republiky a několikero pozemkových reforem přešly jako podklad do jednotné evidence půdy v padesátých letech 20. století, v rámci které bylo také pořízeno souvislé mapové zobrazení. Nikoliv však novým mapováním, ale skreslením dochovaných map tak, že jednotlivá katastrální území byla více nebo méně přesně přiložena k sobě a překreslena. Kvalita výsledných map byla přímo úměrná kvalitě původní mapy stabilního katastru, kvalitě jejích kopií vyhotovených v průběhu 100 let používání a zaznamenávání změn a pečlivosti pracovníků při skreslování map do souvislého zobrazení. Je pochopitelné, že ne vždy na sebe mapy „sedly“, překryvy nebo nedokryvy se neřešily důsledně. Z takto vzniklých map se pak vycházelo i při digitalizaci mapového díla ve zmíněných 80. letech. Případné chyby, pokud vůbec byly zjištěny, zejména v lesích nikdo neřešil, protože je obhospodařovala jedna socialistická organizace. Nikdo nepředpokládal, že přijde změna společenských poměrů, rok 1991 a zákon o půdě. Podle platných zákonů je nyní právní stav takový, jaký je stav v katastru nemovitostí.

Pátrali jsme nicméně dále. V archivu lesní správy byly nalezeny mapy lesního majetku v oblasti sporné hranice se stavem ke dni 1. 1. 1949. Tehdy vstupoval v platnost jednak nový LHP pro lesy ve správě státu z konfiskovaných velkostatků Černá Hora a Milonice a také mapy se stavem k témuž dni k novému LHP města Brna – tedy z doby, než byly obecní lesy převedeny na stát. Na hraniční čáře těchto map byl zakreslen potok a očíslované hraniční kameny. Našla se rovněž smlouva o koupi

tohoto lesního komplexu městem Brnem od rodu Salmů v roce 1935. I v ní byly zmíněny očíslované tesané mezníky, osazené městem na majetkové hranici, byť na její jiné části.

Další fáze pátrání proběhla v terénu. S ohledem na současnou podobu porostů na obou březích hraničního toku, především k listnatým mlazinám z přirozené obnovy na poměrně bohatém stanovišti, bylo nutno vyčkat na předjaří, kdy jsme předpokládali lepší podmínky pro hledání dochovaných hranečnicků. A povedlo se, v korytu potoka jsme kamenné hranečnický s čísly shodnými s mapou opravdu našli. Některé byly vyvrácené, ale byly tam!

S podporou ředitelství LČR byly kameny zaměřeny přístrojem GPS s geodetickou přesností a data vynesena do mapy porostní i katastrální. Naše přesvědčení o chybném vedení majetkové hranice v katastru nemovitostí se nakonec prokázalo. Nyní zbývá ještě k vyřešení poněkud problematičtější a méně zajímavá část, a sice uvedení zápisu v katastru nemovitostí do souladu se zjištěnou skutečností.

Ale to už je jiný příběh.

Ing. Petra Zavřelová,

lesní správkyň, LS Černá Hora

Na dobrou vodu zve obnovená studánka u České Třebové

Do tichého, malebného kouta lesa nad českořebovskou osadou Skuhrov se ve čtvrtek 12. září 2013 scházeli lesníci z Lesní správy Lanškroun a skupinky turistů. Krátce po druhé hodině odpolední do lesního ticha zazněly tóny trubačské znělky.

Lesní správce paní Ing. Jana Trejtnarová přivítala přítomné v tomto půvabném zákoutí, kde díky lesníkům a restaurátorce paní Marii Kudrnka - Vamberské z Pardubic byla obnovena soška Panny Marie v kamenném křížku v podstavci, z jehož základu vyvěrá studánka U Panny Marie. Poděkovala všem, kteří se na tomto díle podíleli.

Podle vytesaného jména zde křížek vytvořil P. Koukol. Kdy to bylo, proč zrovna zde a k jaké příležitosti historické prameny dosud neprozradily. To ovšem nezabránilo tomu, aby jej nechali restaurovat a studánku s blízkým okolím upravit lesníci s lanškrounské lesní správou v rámci Programu 2020, který byl přijat k zajištění veřejného zájmu v lesích.

A jak se ke studánce U Panny Marie dostanete?

Z českořebovského dopravního Terminálu Jana Pernera od nádraží autobusem směr Ostrov na zastávku Česká Třebová Skuhrov – křižovatka a odtud po žluté turistické značce směr Horní Houžovec, Knapovec a Ústí nad Orlicí. Po necelých dvou kilometrech z cesty odbočuje doleva do lesa značená „studánková“ stezka. Studánku najdete po sto padesáti metrech vpravo v lesní úžlabině. A při zpáteční cestě se můžete projít romantickým Skuhrovským údolím.

Jiří Junek

Moravský sladkoplodý jeřáb v r. 2013

V následujících řádcích uvádím několik informací o činnosti občanského sdružení EBERESCHE v letošním roce. Jeho aktivity podporují i LČR, s. p.

Dne 19. února proběhla prezentace knihy „Moravský sladkoplodý jeřáb. Z Ostružné do světa.“ Vyšla v nákladu 300 kusů a byla během několika týdnů naprosto rozebrána. Obdrželi ji všichni spolupracovníci a příznivci projektu, školy, knihovny, obecní úřady a sponzoři. Mezi veřejnost se tak kniha prakticky vůbec nedostala. Zájemci se ale hlásili (a hlásí stále) z celé republiky, takže v létě bylo vydáno druhé vydání,

tentokrát určené k prodeji.

Na jaře se opět roubovalo, nejprve podnože k další výsadbě – tentokrát rouby z nalezených stromů v lokalitách Ostružná, Petříkov a Horní Lipová. Podnože daroval revírník LS Jeseník Ing. René Medek. Patří mu za to velké poděkování. Nyní má sdružení zaškolkováno cca 100 sazenic, které ale budou připraveny k výsadbě nejdříve v letech 2014 a 2015. Pomologové, se sdružením spolupracující, naroubovali rouby ze starých původních jeřábů i 20 planých podnoží aleje v Ostružné a dobrá zpráva zní, že všechny rouby se ujaly! První výsadba měla tedy stoprocentní úspěšnost, je vidět, že i přírodní a vyšší síly projektu přejí.

O výsadbu je potřeba se starat. Proto se 7. září sešli dobrovolníci u kostela v Ostružné, aby připravili vysazené stromky na zimu. Vysekali přerostlou trávu kolem nich, opravili oplocenky a úvazky a mj. byl také konečně osazen informační panel o jeřábu sladkoplodém u kapličky při silnici do Petříkova. Vzniklo zde místo odpočinku a poučení, protože k panelu přibyly i dvě lavice, které zhotovil sponzorsky místostarosta Ostružné a současně revírník LS Hanušovice Roman Roušal. Jemu i všem zúčastněným brigádníkům je třeba touto cestou poděkovat.

Sdružení navázalo v letošním roce spolupráci s občanským sdružením Naše Jeseníky na Ramzové a zapojilo se do Ramzovského kulturního a sportovního léta - podílelo se na organizaci jarmarku tradičních výrobků v rámci Poutě u sv. Rocha a Jeřabinové slavnosti ve dnech 10. – 11. srpna 2013. Bylo by dobře, aby jeřabinová slavnost zůstala nedílnou součástí této již tradiční pouti.

Z iniciativy Města Jeseník byla pro tento rok navázána spolupráce při výsadbě jeřábů sladkoplodých v jeho katastru. Prvních sedm stromků bylo vysazeno zástupci partnerských měst Jeseníku 18. května při zahájení lázeňské sezóny 2013. Všechny stromky zdárně rostou před penzionem U Petra a každý z nich nese štítek příslušného partnerského města, jehož zástupci jej vysadili. Druhá výsadba, tentokrát aleje patnácti sladkoplodých jeřábů, je naplánována na sobotu 19. října 2013 od 9,00 hodin v lokalitě nad Kalvodovou ulicí: na mezi podél polní cesty do lázní nad bývalou lesní školkou – odbočka nalevo z ulice kolem areálu lesní školky. Součástí bude Jeřabinová slavnost s občerstvením jako poděkování za práci a přízeň účastníků. Bližší informace bude sdělena prostřednictvím plakátů a médií počátkem října.

Poděkování patří i sponzorům projektu v tomto roce. Finančně sdružení opět podpořili Lesy ČR, s. p., Nadace Partnerství spolu se Státním fondem životního prostředí a Ministerstvem životního prostředí ČR, firma OMYA Vápenná, nyní již bývalý poslanec Poslanecké sněmovny ČR Ing. Jiří Krátký, Ing. Regina Weiserová a další drobní sponzoři. Sdružení si jejich podpory velmi váží, bez ní by se jeho činnost nemohla rozvíjet v takovém rozsahu. Poděkování ale patří především všem členům Eberesche a jeho příznivcům, kteří ochotně přiložili ruku k dílu vždy, když bylo potřeba.

*Bohumila Tinzová,
EBERESCHE o.s.*

Toulky Mohelenským revírem

Revír Mohelno leží na samém okraji jihovýchodní části Českomoravské vrchoviny, asi 10 km jižně od Náměště nad Oslavou. Severní hranici tvoří unikátní hluboké údolí řeky Oslavy a v jižní části je na řece Jihlavě vybudované Vodní dílo Dalešice, jehož součástí je dolní nádrž Mohelno. Údolí řeky Oslavy spolu s údolím říčky Chvojnice je od roku 1992 vyhlášeno přírodní rezervací. Patří mezi nejcennější kaňonovité údolí naší vlasti a pro svoji krásnou přirozenou vegetaci je vyhledávanou turistickou lokalitou. V revíru a v jeho okolí se nachází mnoho dalších zajímavých míst, o kterých bych se v krátkosti zmínil.

Nad příkrým svahem údolí, na „Vlčím kopci“ stojí malebný lovecký zámek. Zámek a další objekty na Vlčím kopci nechal postavit v letech 1829-30 hr. Heinrich Wilhelm Haugwitz, majitel náměšťského panství. Sloužily k lovům a k podzimním honům šlechty. Od brodu přes řeku Oslavu se k zámečku nejlépe dostaneme po Anině cestě, která prochází lesním svahem se staletými buky ponechané samovolnému vývoji.

Tato cesta sloužila k příjezdu panstva z náměšťského zámku. Byla dobudována v letech 1882-84 a původně se nazývala Annastrasse, po Anně von Tratmannsdorf-Weinsberga, manželce hraběte W. Haugwitze. Majitelem loveckého zámku je v současnosti E.ON Česká republika, s.r.o. a je využíván jako školicí středisko.

Z Vlčího kopce se asfaltovou silničkou vydáme jedinečnou Haugwitzovou alejí mohutných buků směrem k silnici spojující Kladeruby nad Oslavou a Sedlecký dvůr. Celá alej je dlouhá asi 900 metrů a je podle zákona chráněná jako „Památný strom“. Stáří buků je odhadováno na 200 roků.

V blízkosti Vlčího kopce a bukové aleje se nacházejí dva malé zajímavé objekty, které byly za finanční podpory Lesů ČR, s. p., v rámci Programu 2020 opraveny. Jedná se o „Hraběcí studánku“, zbudovanou dle základního kamene 1. 6. 1904 a „Pomník posledního jelena“, kterého ulovil jeho excelence Heinrich W. Graf Haugwitz dne 27. 9. 1907.

Nejvíce turisticky navštěvovaným místem je rozhledna Babylon, stojící na nejvyšším místě revíru - na Zeleném kopci v nadmořské výšce 491 metrů. Jedná se o mohutnou kamennou stavbu čtyřhranného půdorysu přecházející v osmihrannou věž. Byla vybudována za účelem zemského geometrického měření, o čemž svědčí nápis nad vchodem, který v překladu zní: „Pomocí zeměměřičství moravského postavil Jindřich hrabě Haugwitz r. 1831.“ Při vyhlídce z rozhledny spatříme poslední zbytky zmlazujících se starých bučin, dubové porosty táhnoucí se k řece Jihlavě, smrkové porosty s příměsí borovice a modříny v mytním věku s podrostem habrů a lípy. Při dobré viditelnosti se můžeme kochat malebnou krásou Vysočiny, hřebeny 60 km vzdálených Pavlovských vrchů a dokonce i vrcholky Alp.

rozhledna Babylon na Zeleném kopci

buková alej z Vlčího kopce

Další hojně navštěvované místo je Národní přírodní rezervace Mohelenská hadcová step. Je to unikátní území s převážně jižní expozicí nad řekou Jihlavou, jehož podkladem je hornina serpentinitu neboli hadec. Ten svými vlastnostmi, jako jsou záhřevnost a vysychavost, vytváří specifické makro až mikroklimatické podmínky pro suchomilnou a teplomilnou flóru a faunu. Rezervace je přístupná po značených cestách a po trase naučné stezky.

Celý revír je protkán značenými turistickými cestami a cyklostezkami. Zmíněné objekty můžete tudíž při svých nejen podzimních toulkách Pooslavím a Pojihlavím snadno navštívit, pokochat se krásou místních smíšených lesů a při ukázněném a tichém chování spatřit i divokou lesní zvěř.

Jan Světlík,

revírník, LS Náměšť nad Oslavou

(úvodní foto: pomník posledního jelena)

Letohrádek Lusthaus

Nezbytnou součástí kulturní krajiny jsou drobné stavby zvyšující estetickou hodnotu našeho životního prostředí. V okolí Náměště nad Oslavou můžeme při turistických výletech spatřit několik vyhlídek, rozhleden, dalších drobných staveb a pomníků většinou připomínající událost, která se na určitém místě stala.

V této kulturní krajině je bezpočet historických altánků především z doby, kdy náměšťské panství vlastnil hraběcí rod Haugwitzů.

Jedním z největších a bezesporu také nejkrásnějších je klasicistní zámček zvaný Lusthaus v Kralické oboře. V první polovině 19. století dal tento klasicistní altán vystavět majitel panství Jindřich Vilém Haugwitz. Stavba označovaná dříve jako Jagdschloss (lovecký

zámek) sloužila panstvu nejen pro osvěžení uprostřed oblíbených lovů na místní zvěř, ale také k pořádání významných společenských událostí. Dvoupodlažní budova s jehlancovým zastřešením je postavena na půdorysu osmiúhelníku. Přízemí obsahuje otevřený průjezd, ze kterého se vstupuje do dalšího podlaží. Nároží přízemí jsou zdobena zajímavým štukovým kvádrováním. V současnosti je tato nádherná stavba stejně jako celá obora ve správě LČR, s. p., lesní správy Náměšť nad Oslavou a slouží k pořádání pracovních a společenských událostí.

Na naší lesní správě věnujeme velkou pozornost všem kulturním památkám, které máme ve své péči, také zámček Lusthaus je toho důkazem. V předchozích letech na něm byla prováděna údržba a drobné opravy a pouze příkladnou péčí je zajištěna záruka, že tento skvost vydrží k potěše i příštím generacím.

Michal Toufar,

technik LS, LS Náměšť nad Oslavou

Rozhledna Slovanka v Jizerských horách nabízí nové výhledy do půvabného okolí

Výhled z jizerskohorské rozhledny Slovanka do okolní nádherné krajiny se v těchto dnech výrazně zlepšil. Tuto skutečnost přivítají návštěvníci a turisté Jizerek, kteří Slovanku v hojných počtech rádi navštěvují.

Rozhledna Slovanka stojí v nadmořské výšce 827 metrů na Seibtově vrchu nad Hrabčicemi u Janova nad Nisou v okrese Jablonec nad Nisou

v Libereckém kraji, v těsném sousedství známého zimního střediska Severák.

O lesní porosty v okolí Slovanky pečují plně v souladu s platným zněním zákona o lesích a dalšími planými právními předpisy lesníci Lesů České republiky. Ke zlepšení výhledu ze Slovanky, především na svahy Jizerských hor, přispěla provedená citlivá obnova části místního lesa, která byla dokončena právě v těchto dnech. Nově se tak ze Slovanky naskýtají úchvatné pohledy například na horu Jizeru, josefodolské Peklo, sousední rozhlednu Královku nebo jizerskohorský vrchol Holubník.

Slovanka slouží výletníkům již přes 125 let. Slavnostního otevření se dočkala 14. srpna 1887. Pyšní se tak prvenstvím mezi kovovými rozhlednami v celých Čechách. Na její unikátní, bezmála pět a půl tuny vážící stavbu, byly jednotlivé kovové prvky dovezeny až z Vídně.

Pohled na sever - stav k 29. 7. 2013

Pohled na sever - stav k 27. 9. 2013

Rozhledna v průběhu času postupně chátrala. V roce 1999 však byla vyhlášena technickou památkou a díky nadšencům „Občanského sdružení na záchranu Slovanky“ i četným sponzorům prošla za více než půl milionu korun generální rekonstrukcí. Ke slavnostnímu znovuotevření došlo v roce 2000.

TZ

Den stromů v brněnských Lužánkách

Lesy České republiky, s.p. byly jednou z pořádajících organizací, které spolu s dalšími ekologickými organizacemi, Nadací Partnerství a Střediskem volného času Lužánky připravili zajímavý program pro brněnské děti i dospělé v lužaneckém parku v pátek 4. 10. 2013. Tento park je nejstarší, pro veřejnost otevřený městský park v ČR, prohlášený za kulturní památku České republiky.

Dopoledne bylo určeno především školám, odpoledne proudila parkem široká veřejnost. Zúčastnění navštěvovali jednotlivá stanoviště, kterých bylo dle pořádajících organizací 8. Soutěžící prošli výtvarná, poznávací i sportovní stanoviště.

Mezi úkoly, které si mohl vyzkoušet každý, bylo poznávání semen a plodů, letorostů či určování dřevin podle části kmene s kůrou i další

poznávání rostlin a živočichů. Barevné tvoření obtiskováním lístků na kartičky s látkou potěšilo

všechny, protože si výrobek mohli odnést s sebou domů. Děti se mohly zúčastnit stromolezení, kdy zkusily při bezpečném jištění vyšplhat až do korun zelených velikánů v parku.

K dokonalé spokojenosti všech, kteří si vyzkoušeli své znalosti a strávili tu příjemný den, přispělo také tradičně pěkné počasí. Na závěr všichni účastníci obdrželi drobné upomínkové předměty.

Arboretum u Hradce Králové

Nevíte, kam na vycházku z Hradce nebo na výlet z Pardubic? Přijďte se podívat do revíru Vysoká, který je jedním z dvanácti revírů Lesní správy Choceň, na nově vznikající Arboretum lesních dřevin mírného pásma.

Není to arboretu v pravém slova smyslu, jelikož se jedná o skupinové výsadby jednotlivých druhů lesních dřevin (taxonů) a nikoliv o výsadby solitérních jedinců, jak je běžné v klasických arboretech.

V roce 2000 vznikla myšlenka založit v blízkosti ředitelství Lesů ČR, s.p. arboretum lesních dřevin mírného pásma. Původní projekt počítal s odtěžením a zatravněním větších částí lesních

porostů, aby vzniknul jedinečný výhled na vysázené taxony lesních dřevin jako v klasickém arboretu. Protože se jednalo o poměrně velký zásah do lesního komplexu a nákladné zřizování travních porostů, došlo k přehodnocení a přepracování projektu. Přehodnocením se dospělo k závěru pěstovat taxony lesních dřevin lesnickým způsobem, to znamená vytipovat vhodné stanoviště pro danou dřevinu, a pěstovat ji ve skupině tak, aby vznikala porost daného taxonu. Tato prodleva vedla k tomu, že první skupiny taxonů rodu *Abies* (jedle), *Picea* (smrk) a *Pinus* (borovice) byly vysázeny až v roce 2004.

Od této doby do současnosti je vysázeno a celkem úspěšně pěstováno více jak třicet druhů lesních dřevin ze šestnácti rodů. Nejpočetněji jsou zastoupeny rody *Abies*, *Picea*, *Pinus*, *Thuja* (zerav), *Taxus* (tis), *Juniperus* (Jalovec), *Fagus* (buk), *Larix* (modřín). Snahou je pěstovat taxony jednotlivých rodů co nejblíže u sebe, aby si návštěvníci mohli povšimnout rozdílů jednotlivých druhů.

Arboretum se rozprostírá na ploše 47,73 ha lesních porostů a výsadby jednotlivých taxonů zaujímají plochu 2,90 ha, kde není provedena výsadba exotických druhů lesních dřevin, probíhá běžné hospodaření, pouze se zvýšenou opatrností na již provedené výsadby. V současné době jsou jednotlivé druhy označeny pouze pracovními značkami. V následujícím období dojde k označení skupin jednotlivých taxonů cedulemi, aby i laická veřejnost měla přehled, o jaký druh se jedná.

Arboretum se nachází nedaleko Hradce Králové na revíru Vysoká. Do arboreta se dostanete po žluté turistické značce asi 3,5 km od rybníka Cikán nebo rovněž po žluté asi 1 km od motorestu Koliba.

Mlýn na ponorné řece

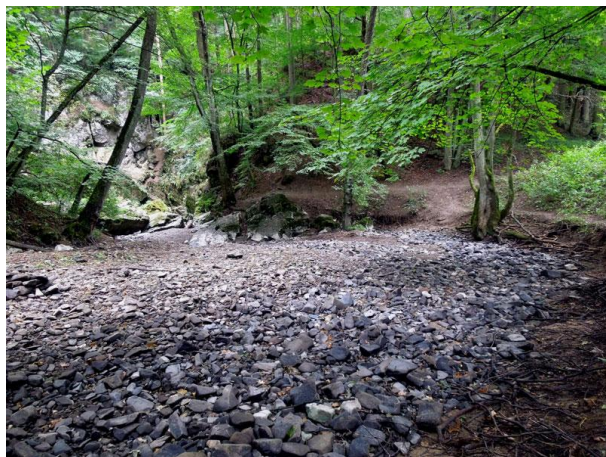
Název dnešního tipu na výlet jsem si vypůjčila od spisovatele, inženýra-geodeta Alfréda Technika. Jmenuje se tak jeho balada, jejíž děj se odehrává právě tam, kam Vás chci pozvat. Přečtěte si knihu a vydejte se po stopách jejích hrdinů.

Na jih od vesničky Holštejn v Moravském krasu, střeženo zříceninou stejnojmenného hradu loupeživého rytíře Hartmanna, leží od věků sevřené slepé údolí. Protéká jím Bílá voda, v létě mělký krotký potůček, někdy vyschlý, protože voda se skalními puklinami ztratí v podzemí, za rychlého jarního tání nebo po průtrži mračen divoký tok, který smete všechno, co mu stojí v cestě. V nejnižším bodě údolí se propadá do

podzemí v ústí jeskyně zvané Nová Rasovna. Naproti ní je původní, nyní jen povodňové propadání, Stará Rasovna, u jejíhož ústí zaznamenáte citelné ochlazení – je to jediná ledová jeskyně v krasu. Teplota se zde i v horkém létě pohybuje hodně nízko. Dolními patry Nové Rasovny a dalšími jeskyněmi se Bílá voda prodírá do soustavy Amatérské jeskyně, aby se po soutoku se Sloupským potokem stala Punkvou a objevila se na povrchu u vstupu do Punkevních jeskyní.

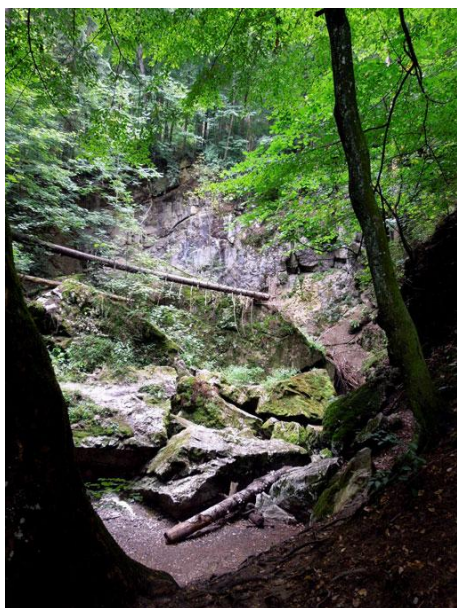
Na Bílé vodě v údolíčku pod Holštejnem stával v dávných dobách mlýn, o jehož obyvatelích povídka Mlýn na ponorné řece vypráví. Členové rodu mlynářů Shořalých žijí dodnes v lidových pověstech a historkách průvodců jeskyněmi Moravského krasu, zda však někdy skutečně existovali nelze s jistotou říci. Muže z tohoto rodu lákala tajemství podzemí, odcházeli je objevovat a své poznatky si předávali jako rodinné dědictví. Častokrát však za ně zaplatili cenu nejvyšší. Vesničané je měli za blázny, divné lidi, spolčené s čerty, protože od mlýna, z údolí a z jeskyní občas zaslechli hromové dunění. To jak se řítily skály v podzemí. Poslední z rodu však o mlýn přišel, protože jej obrovská povodeň smetla do jeskyně. A nudící se mlynář pak našel cestu podzemím až do dnešního Pustého žlebu, tam, kde ústí Punkva. Kousek po proudu si postavil nový mlýn, dnes známý jako Skalní.

Vtok Bílé vody do Nové Rasovny

Holštejn z hradu

Nová Rasovna

Stará Rasovna

Po tomto mlýnu na ponorné řece nezůstala ani památka, do dnešních dnů se ale dochoval jiný, zvaný Zukalův. Je ze 17. století, a stojí trochu výše proti proudu potoka. Je posledním stavením původního středověkého městečka, novodobý Holštejn je vystavěn severněji.

Všechna tato místa jsou dostupná po červené turistické značce z Holštejna od parkoviště.

Ing. Petra Zaviřelová,

lesní správkyň, LS Černá Hora

Úvodní foto: Zukalův mlýn

Rozhledna "Vlčí hora"

Kraj Šluknovska, Lužických hor a Českého Švýcarska je znám poměrně vysokým počtem rozhleden a vyhlídek. Rádi bychom tentokrát zavedli kroky čtenářů na jednu z nich, konkrétně na rozhlednu na Vlčí hoře.

Rozhledna se nachází v lesním komplexu na severním okraji stejnojmenné obce Vlčí Hora. Do této malebné části „Krásnolipska“ můžete dojet ze dvou směrů, od města Rumburk přes obec Staré Křečany nebo od města Krásná Lípa směr Brtníky, Mikulášovice. Z obce Vlčí Hora pak vede turisticky značená stezka ve žluté a červené barvě. Žluté značení vás doveđe přímo na vrchol Vlčí hory s rozhlednou, červené značení kopec obchází a přivede vás mimo jiné k pramenům „Verunčiny studánky“, které se nacházejí zhruba 400 metrů pod vrcholem. Trasa je zároveň i součástí „Köglerovi naučné stezky“, ta začíná již v Krásné Lípě.

Kopec Vlčí Hora je tvořen vulkanickou horninou – čedičem s nadmořskou výškou necelých 581 m n. m. Jedná se

o vulkanickou vyvýšeninu, na jejím vrcholu jsou zřetelně obnaženy čedičové sloupy a stupně.

S výstavbou rozhledny Vlčí hora bylo započato již v roce 1888 „Horským spolkem pro nejsevernější Čechy“. Stavělo se dle plánů rumburského stavitele J. Hampela. Dle dostupných materiálů byl rozpočet na výstavbu ohodnocen na 3 500 zlatých. Slavnostní otevření rozhledny proběhlo dne 19. 5. 1889. Od té doby rozhledna prošla několika opravami.

Rozhledna je zděná s dřevěným opláštěním a výškou 19 m. Po vystoupení 64 schodů do prosklené věže, kdy schodiště lemuje výstavka velkého počtu vyobrazení rozhleden v Čechách, se návštěvníkům otevře nádherný pohled jihozápadně na lesnaté části Českosaského Švýcarska, severozápadně na lesní komplexy v okolí kopce Plešný a Hrazený. Dále je dobře vidět jižním a jihovýchodním směrem do Lužických hor s dominantami kopců Růžák, Studený vrch, Jedlová hora a Luž. Při dobrých klimatických podmínkách není problémem zahlédnout hřebeny Jizerských hor a stříbrem se lesknoucí siluetu proslaveného Ještědu.

Tento výlet je nenáročný pro všechny věkové kategorie, jen rodiče s kočárky budou muset vlastní výstup k rozhledně absolvovat s ratolestmi v náručí. V letním období je umožněn za drobný poplatek vstup návštěvníkům od 9.00 hod. do 17.00 hod.

Na závěr nezbyvá než popřát krásné zážitky z doporučeného výletu.

Výlet údolím říčky Krounky pod hradem Rychmburk

Chcete-li strávit příjemný den na Skutečsku, přijeďte se podívat do lesů v malebném údolí říčky Krounky. Nad údolím se majestátně tyčí hrad Rychmburk, založený počátkem 14. století při zemské stezce spojující Čechy a Moravu. Ve středověku se jednalo o důležitý hrad, který byl v držení mnoha významných šlechtických rodů, například Pánů z Pardubic, Valdštejnů, Berků z Dubé a Kinských. Posledními majiteli hradu i okolního panství včetně lesů byli Thurn -Taxisové. V roce 1945 pak připadl celý majetek státu.

Pod hradem je značena červená turistická stezka, jež vás provede údolím proti toku Krounky. Cestou členitým terénem můžete obdivovat velmi zajímavé skalní útvary a stěny, které v místních drobách a břidlicích vytvořila erozní činnosti meandrující říčka Krounka. V letních měsících je to poklidný tok s malým průtokem, ale po silnějších deštích nebo při jarním tání se koryto rychle plní. Procházka

údolím s příjemně šumící vodou, jež se proplétá mezi četnými kameny a balvany, je opravdovou relaxací. Výhodou je, že stezka vede jak vlastním údolím, tak stoupá až na vrcholky skalních útvarů, odkud je velmi pěkná vyhlídka na celý kraj i na hrad Rychmburk.

Zdejší smíšené lesy obhospodařuje podnik Lesy České republiky, s. p., Lesní správa Choceň. Lesnické hospodaření je zde však kvůli nedostupnosti terénu pro mechanizaci dosti omezeno. Jedná

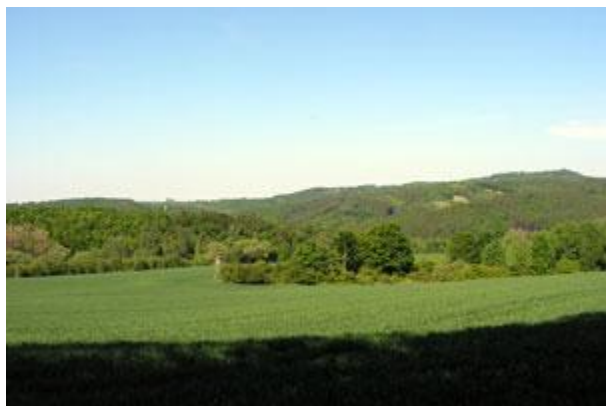
se o les zvláštního určení (půdoochranný), území je součástí Přírodního parku Údolí Krounky a Novohradky. Díky pestrosti stanovišť se zde vyskytují velmi rozmanité ekosystémy. U řeky a při patě svahu jsou bohatá a vodou dobře zásobená stanoviště s jasanem, jilmy, javor, kleny a olšemi. Za zmínku stojí významný strom lípy srdčité, který je možné spatřit v samém srdci údolí. Výšku má 34 metrů a obvod kmene při posledním měření byla 495 cm. Na svazích převažují listnaté a smíšené porosty s dubem zimním, habrem, bukem, borovicí, smrkem a mnohými dalšími dřevinami. Na výchozech hornin se pak nacházejí výsušná stanoviště s nízkými až zakrslými borovicemi, břízami a duby vyrůstajícími ze štěrbin a puklin vysokých skal.

Celou nedlouhou, ale místy poměrně fyzicky náročnou procházku, můžete zakončit v příjemné výletní restauraci Šilinkův důl, případně výše proti proudu v osadě Kutřín.

Nejen tato popisovaná část, ale celé údolí od Krouny až do osady Doly, kde se tok vlévá do řeky Novohradky, stojí za zhlédnutí. Sousední neméně zajímavé údolí Novohradky navíc zasahuje až do turisticky velmi atraktivního území Toulouvcových Maštálí na Prosečsku. Pokud se přijedete podívat, určitě nebudete zklamáni.

Přírodní park Džbán

Přírodní park Džbán byl vyhlášen v roce 1994 na ploše 416 km², leží mezi městy Žatec, Louny, Slaný a Rakovník. Posláním přírodního parku je zachování unikátní krajiny džbánské křídové tabule s ohledem na členitost území, lesní porosty, charakteristickou flóru a faunu, mimolesní zeleň. Jedná se o zelenou enklávu mezi podkrušnohorskými hnědouhelnými pánvemi a lesními komplexy Křivoklátska.

Vydejme se poznat tajuplnou krajinu, kde se psala historie českého státu, je zde doma zelené zlato – chmel. Kraj, kde se prolíná kulturní krajina s divokou, nezkrocenou divočinou v údolích potoků a na příkrých svazích. Možná, že po přečtení zjistíte, že je to trochu jinak.

Návštěvník parku se setkává s historií prakticky na každém kroku. Světlá hornina opuka, tvořící geologický podklad celé oblasti, obsahuje ulity

měkkýšů a jiné tělesné schránky živočichů z druhohor, byla používána na stavby domů a kostelů. Už od doby železné obyvatelé tohoto kraje využívali hřebeny pahorkatiny ke stavbě hlavně obranných staveb, jejichž vyvýšená poloha skýtala obráncům vyšší šance k odražení útočníků, ale také k jejich včasnému odhalení. Výše zmíněné mohou návštěvníci posoudit například na vrchu Výrov na severozápadě nad obcí Třeskonice. Za časů prvních Přemyslovců Džbán tvořil hraniční pásmo mezi Čechy a Lučany, U Peruce potkal Oldřich Boženu, na Dřevíči lovil zvěř. Po našich předcích se nám zachovalo několik hradů, například Pravda u Domoušic, Džbán u Třeboce či Dřevíč u Kozojed. Ano, historií to tu žije ...

Co se týče zastoupení rostlinných druhů, Džbán je pestrá směsicí rostlin endemických, běžných domácích druhů a bohužel i zavlečených druhů jako jsou například bolševník velkolepý či křídlatka sachalinská. Větší druhovou pestrost je nutné hledat především ve smíšených a listnatých lesích. Ze skupiny vzácných či přísně chráněných rostlin lze jmenovat kýchavici černou, zvonovec liliolistý, vstavač nachový, střevíčník pantoflíček, okrotici bílou, okrotici dlouholistou či třemdavu bílou. Stromy a keře zastupují mimo jiné jedle bělokorá, borovice lesní, smrk ztepilý, dub zimní a letní, vzácně i dub pýřitý, buk lesní, jeřáb břek, muk, ptačí a džbánský. Snahou našich předků o vyšší produkci dřeva se do této oblasti dostaly další druhy stromů, nejvíce je vidět modřín evropský, dále douglaska tisolistá, borovice černá, borovice vejmutovka, borovice banksovka.

Rozmanitost živočišných druhů si nezadá s rostlinnou. Zmiňme třeba zástupce obojživelníků – čolek obecný, velký či horský, mlok skvrnitý, kuňka obecná, rosnička zelená. Z plazů lze potkat slepýše křehkého, ještěrku obecnou, užovku obojkovou, vzácně zmiji obecnou. Z ptačí říše lze obdivovat žlunu zelenou, strakapouda malého, jestřába lesního, výra velkého, čápa černého. Z hmyzí říše lze najít zástupce mravenců, vážek, brouků i motýlů. Nejvíce viditelní jsou zástupci savců nebo známky o jejich pobytu. Nejčastěji lze spatřit zajíce polního, lišku obecnou, srnce obecného. Spíše než s prasetem divokým se návštěvníci parku setkají s výsledky jeho shánění potravy. Majestátnou zvěř zdejších lesů jsou jeleni lesní, početností je však v poslední době předčí jejich vzdálený příbuzný jelen sika japonský, dovezený před sto lety na Plzeňsko a v posledních letech rozšířený na území téměř celé republiky.

Přírodní park Džbán je cenným zdrojem poznání a inspirace pro návštěvníky, kteří ocení jeho přírodní krásy, druhovou pestrost a rekreační funkci.

U pramenů

Při procházce malebnou krajinou údolí řeky Oslavy na spodním okraji přírodní rezervace, poblíž obce Nová Ves jižně od Oslavan, můžete narazit na pramen U Berana, též zvaný Pramen lásky. Jeho síly využívá technická zajímavost, a sice takzvaný „trkač“.

Jedná se o čerpadlo vody, které dodává vodu do bývalé hájovny. Byl zde vybudován počátkem minulého století majiteli myslivny, přičemž délka zbudovaného potrubí je 160 m a převýšení 49 m. S nadsázkou se v té době jednalo o malé perpetuum mobile. Voda v prameni se vyznačuje zvýšeným obsahem vápníku, údajně s příznivými léčivými účinky. Vodní trkač je jednoduché vodní čerpadlo, poháněné vodou. Zkonstruován byl

v 18. století francouzským vynálezcem Josephem Montgolfierem a ke své funkci využívá kinetickou energii proudící vody. Proud vody je přitom pravidelně uzavírán trkacím ventilem a vzniklé rázy slouží

k čerpání vody přes výtlačný ventil do výšky několikanásobně vyšší, než je rozdíl hladin vody, která trkač pohání.

V roce 2011 zde bylo státním podnikem LČR, s. p., v rámci programu 2020 vybudováno odpočín-kové místo s přístřeškem a také byla rekonstruována a zastřešena část pramene se zásobníkem vody. Při obnově a stálém provozu za úzké spolupráce s obcí Nová Ves je okolí udržováno a vzorně připraveno pro další návštěvníky. Bohužel ne všichni se umí v přírodě chovat a i zde je problém s neukázněnými návštěvníky, kteří toto malebné místo poškozují a znečišťují.

O několik desítek metrů dál se nachází druhý pramen Svatá voda. Je opředen legendou o mládenci, jemuž tento pramen navrátil zrak.

Slepý mládenec pravidelně každý rok při své pouti navštěvoval pramen zasvěcený Panně Marii v Mariazell. Jednoho dne se mu při pouti zjevila samotná Panna Marie. Sdělila mu, že podobný pramen se stejnými účinky se nachází v blízkosti jeho domova u Nové Vsi. Mladík ho posléze navštěvoval, myl si v něm oči, pil osvěžující chladivou vodu a po nějaké době, jak se praví, se mu zrak navrátil. Jako poděkování za pomoc s uzdravením přinesl k prameni sochu Panny Marie a umístil jí do kapličky. Začátkem 19. století z důvodu úpravy cest v okolí pramene byla socha přemístěna do středu obce. Traduje se i to, že tento pramen je propojen spodní vodou s pramenem v Mariazell. Zda je vše podle legendy, nevíme, každopádně voda v prameni obsahuje sirovodík, železo, hořčík, nikl a jiné prvky. Z hlediska bakteriologického je negativní. Geologicky se pramen nachází na tektonickém rozhraní serpentinitů a granulitů moravského moldanubika. Vyskytují se zde také drahé kameny se strukturou připomínající očka a podle toho nazývané očkové opály.

Dodnes lidé všech věkových kategorií v hojné míře chodí k pramenům pro vodu a věří v její uzdravující účinky. Pramen je hojně navštěvován nejen z tohoto důvodu, ale také proto, že zdejší okolí je jedinečně krásné a lidem naplní duši klidem a pokojem. Srdečně tedy zvu všechny milovníky a přátele přírody k návštěvě těchto úchvatných míst.

Bc. Jaroslav Píkora,

revírník, LS Náměšť nad Oslavou

Lesní pedagogika o prázdninách

Druhého srpna uspořádali čtyři lesní pedagogové z KŘ Brno a LS Znojmo ve spolupráci s lesním pedagogem z ÚHÚL zábavný den s lesní pedagogikou pro cca 70 dětí z letního dětského tábora.

Děti trávily dva týdny svých prázdnin v přírodě u obce Rozkoš na jižní Moravě. Stanoviště tábora se nacházelo na rozlehlé louce u řeky Rokytná. Louka je obklopená lesy, všichni zúčastnění byli tedy neustále součástí přírody, fyzická aktivita, hry, ucelený kolektiv a prožitková forma zde byly přirozeně naplněny.

Zaměřili jsme se proto více na přednášení dvou všeobecných témat – „O vývoji lesnictví

a významu lesa“ a „O lesní zvěři“. Děti mohly také vyzkoušet ukázky lesnických pomůcek a detailně si prohlédnout trofeje lovné zvěře.

Vzhledem k tomu, že jsme pracovali s dětmi všech věkových kategorií v rámci ZŠ, tj. 6 – 15 let, rozdělili jsme je na skupiny, aby mohl být výklad i případná diskuze přizpůsobeny věkovým kategoriím. Pro zpestření celé akce jsme dětem předvedli čtyřnohého kamaráda, německého ohaře, a jeho způsob využití v myslivecké praxi. Poté táborníci soutěžili v osmi věkově smíšených skupinkách a poměřili své síly a znalosti v disciplínách jako byly hmatové poznávání přírodnin, poznávání stop, poznávání dřevin a plodů, v Kimově hře - procvičování zrakové paměti a v hodu na cíl. Pro kreativní činnost jsme zvolili výrobu dřevěných medailonků na krk, kdy si děti nasbíraly přírodniny a pomocí smrkového papíru a lepidla si dotvořily pěknou vzpomínku dle své fantazie a vkusu.

Cílem tohoto setkání bylo přiblížení lesa jako fungujícího ekosystému v našem přirozeném prostředí. Doufáme proto, že si děti odnesly z táborové akce spoustu zážitků a zajímavých informací, především však tu, že k přírodě bychom měli pěstovat pozitivní vztah, o les neustále pečovat, zvelebovat ho a chránit.

Podzimní procházka lesem

Lesní pedagogika zpestřila dětem v Kounově začátek školního roku.

S dalším školním rokem nastoupilo do mateřské školy v Kounově mnoho nových dětí. Ty starší zasedly 1. září do školních lavic a své místo přenechaly mladším. Nové děti se teprve začaly v mateřské škole seznamovat s prostředím, se svými spolužáky a s novým režimem. Vše pro ně bylo nové a zajímavé. Této atmosféry a především krásných slunných dnů začátku školního roku využily učitelky a vychovatelky

a požádaly pracovníky Lesní správy Žatec o komentovanou vycházku s dětmi po lese.

Tyto schůzky s dětmi probíhají pravidelně jednou až dvakrát do roka a jsou přínosem pro obě strany. Děti si vždy odnesou spoustu zážitků, nových informací, ale i nenásilného poučení. Tentokrát byla naplánována krátká vycházka lesem se zaměřením na probíhající práce v lese a zvěř, která se stahuje po žních a sklizni z polí do lesů. Ani zde však v této době nenachází úkryt a klid, protože tu vrcholí houbařská a turistická sezóna.

Děti se seznámily s těžbou dřeva, štěpkováním a využitím dřevního odpadu, ale také pěstebními pracemi jako je doznívající ožínání kultur a začínající ošetřování sazenic proti zimnímu okusu zvěří.

Je pravda, že pozornost dětí přitahovaly právě hojně rostoucí houby všeho druhu, a i zde měli lesníci možnost přispět k osvětě. Snažili se zaměřit výklad na rozdíly mezi houbami, poučit děti o možných rizicích při sběru neznámých druhů, jak houby sbírat, aby neporušily podhoubí a půdní kryt. Důležité je také vědět, jak houby ošetřit při sběru a transportu domů.

Také jsme dětem ukázali, jak vypadá lesní prostředí po invazi nezodpovědných návštěvníků - rozkopané a pošlapané houby, ale především spousta odházených odpadků. To se dětem samozřejmě nelíbilo a všechny slíbily, že ony to rozhodně dělat nebudou.

Matouš Bechynský

Čtvrtý ročník soutěže „Lesy kolem nás“

Krajské ředitelství Lesů ČR Karlovy Vary v rámci environmentálního vzdělávání a osvěty letos na jaře společně s Krajskou knihovnou Karlovy Vary vyhlásilo již čtvrtý ročník výtvarné soutěže „Lesy kolem nás“. Mottem tohoto ročníku bylo: „Les – náš pomocník i kamarád“.

Smyslem soutěže určené dětem z mateřských, základních a základních uměleckých škol bylo zamyšlení nad všemi funkcemi lesa. Malí výtvarníci si vybrali tu, která se jim nejvíce líbí nebo je jim nejbližší, a na toto téma nakreslili nebo namalovali obrázek či vyrobili koláž.

Soutěž zahájená v únoru probíhala tradičně ve dvou kolech. První kolo spojené s výběrem nejzajímavějších prací proběhlo v 17 zapojených

městských a obecních knihovnách: Abertamy, Březová (SO), Chodov, Královské Poříčí, Loket, Nejdek, Nové Sedlo, Ostrov, Sokolov, Děpoltovice, Františkovy Lázně, Hazlov, Hroznětín, Cheb, Libá, Pernink, Štědrá, a v Mateřské škole Krymská v Karlových Varech.

Odtud vybrané práce postoupily do finále v Krajské knihovně Karlovy Vary. Porotu složenou ze zástupců pořádajících organizací poté čekal nesnadný úkol – vybrat z mnoha doručených prací ty nejzdařilejší v každé ze sedmi soutěžních kategorií rozdělených podle věku autorů. Do soutěže bylo zasláno celkem 154 prací, do užšího výběru se jich dostalo 42 a oceněno bylo 24 výtvarných děl. Úspěšní malí výtvarníci v doprovodu rodičů byli pozváni na slavnostní vyhlášení výsledků spojené s předáním cen věnovaných Lesy ČR a s vernisáží výstavy soutěžních prací, které proběhlo v konferenčním sálu Krajské knihovny Karlovy Vary ve středu 2. října za účasti 120 autorů obrázků, jejich rodinných příslušníků, zástupců zapojených knihoven a pedagogů ze základních a základních uměleckých škol. Výstavu vítězných prací mohou návštěvníci knihovny vidět ve vstupní hale Krajské knihovny od 2. do 29. října 2013.

Lesy ČR kromě spoluúčasti na organizaci věnovaly do soutěže ceny pro úspěšné autory – diplomy, poháry a plakety včetně drobných dáreků. Zajistily také pohoštění na slavnostním vyhlášení výsledků a vernisáží výstavy.

Lesy kolem nás

Výtvarná soutěž byla vyhlášena poprvé v roce 2010 ve spolupráci Lesů ČR a Krajské knihovny Karlovy Vary. Soutěž probíhá na úrovni Karlovarského kraje, komunikace s dětmi, motivace pro tvorbu probíhá prostřednictvím knihoven z různých částí kraje, které se přihlášily ke spolupráci. Cílem soutěže je výtvarná reflexe zážitků dětí z Karlovarského kraje získaných návštěvou lesa, rozvíjení tvůrčí fantazie a umocnění vlivu lesa a přírody na rozvoj jejich ekologického cítění a vnímání. Soutěž je pořádána v rámci osvětových a vzdělávacích aktivit Lesů ČR a u dětí se každoročně setkává s velkým zájmem.

Svatopluk Šedivý
koordinátor LP

Přehled oceněných prací

I.kategorie - Děti do 6. let

- 1.místo Soprová Vanessa - bez názvu
- 2.místo Hechtová Anna - Uprchlík na ptačím stromě (kniha)
- 3.místo Stekerová Viktorie - Neplač, muchomůrko (kniha)
- mimořádná cena Bubníková Barbora - Mravenečci v lese

II.kategorie - děti 6 - 8 let

- 1.místo Janouš Dominik - Houbařský sen
- 2.místo Kiseřlová Dominika - Bohatství z lesa
- 3.místo Žahourová Ella - Muchomůrky
- mimořádná cena Kesl Lukáš - bez názvu

III.kategorie - děti 9 - 10 let

- 1.místo Černochová Eliška - Noční les
- 2.místo Pšeničková Šárka - Skládanka života
- 3.místo Kaššáková Anna - Odpočinek
- mimořádná cena: Fábryová Eliška - Leze, leze brouk

IV.kategorie - děti 11 - 12 let

- 1.místo Fruncová Tereza - Zimní svítání
- 2.místo Kovář Antonín - Houbaření
- 3.místo Šimmerová Alena - Letopisy Narnie (kniha)
- mimořádná cena Slámová Barbora - Stopy ve sněhu

V.kategorie - děti 13 - 15 let

- 1.místo Popelková Tereza - Kvetoucí smrky
- 2.místo Krytinářová Sarah - Lesní procházka

- 3.místo Gruber Kevin - Mlha v lese
- mimořádná cena Hříbalová Kristýna - Muchomůrka

ZUŠ 6 - 11let

- 1.místo Nedvídková Štěpánka - V lese
- 2.místo Vašáková Kateřina - Lesní jezírko

ZUŠ 12 - 15let

- 1.místo Riegerová Kateřina - Les pod lupou - ulita
- 2.místo Hloucha Tadeáš - Pod lupou - ulita

Jaký je správný postup při odstranění klíštěte?

Při pohybu v lese či jinde v přírodě se snad každému přihodilo, že si přinesl domů jedno nebo rovnou několik klíšťat. Lesnický personál patří do skupiny, která je tomuto riziku vystavena velmi často, proto zde není třeba příliš zevrubně popisovat, jaké neblahé následky přisáté klíště může znamenat.

Infekci lymfskou boreliózou již prodělala řada našich kolegů. Následky mohou být někdy vážné, jindy jsou příznaky lehké a prodělaná infekce je často zjištěna až dodatečně na základě krevních testů. Další nebezpečnou chorobou, kterou klíšťata přenášejí, je klíšťová encefalitida – u té existuje možnost preventivního očkování.

O tom, jakým způsobem postupovat při odstraňování přisátého klíštěte, se traduje řada

„osvědčených“ rad. Někdo doporučuje přisáté klíště vytáčet proti směru hodinových ručiček, jiný vám poradí potření klíštěte mýdlovou vodou či olejem, občas se najde i „dobrá rada“ – přiložit ke klíštěti plamen hořící sirky.

Podle posledních poznatků a doporučení lékařů bychom měli v případě, že přisáté klíště objevíme, postupovat následovně: Klíště uchopíme pinzetou co nejbližší pokožce a lehkým kývavým pohybem se jej pokoušíme opatrně vytáhnout. Klíště se snažíme příliš pinzetou nemačkat. Jiným způsobem odstranění klíštěte je za pomoci speciální karty se zářezy, kterou klíštěte pevně podebereme a vytáhneme. Vytahování klíštěte rukou není doporučováno, přece jen existuje málo pravděpodobná možnost nákazy při kontaktu tělních šťáv klíštěte, které by se mohly dostat do nějaké ranky na ruku.

Důležité je klíště objevit co nejdříve, protože čím dříve klíště odstraníme, tím menší je pravděpodobnost že dojde k přenosu nějaké infekce. Krátce přisáté klíště lze i snadněji odstranit.

Přisáté klíště nemažte olejem či jinou tekutinou. Může totiž vyvrhnout obsah tělních šťáv do rány, čímž se zvyšuje pravděpodobnost přenosu nákazy. Vhodné je však vydezinfikovat ranku po odstranění klíštěte běžným dezinfekčním prostředkem. Pokud se stane, že se podaří klíště přetrhnout, nebývá než vše dezinfikovat a počkat. Hlavička se většinou odhojí.

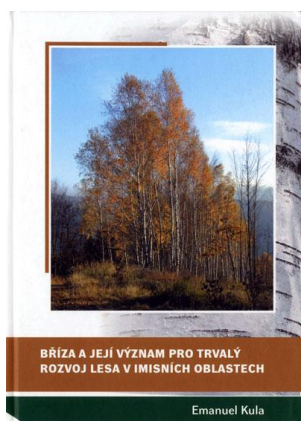
Pokud dostanete horečku, budete malátní, bude vás bolet hlava, klouby nebo svaly, případně se vám na místě přisátí klíštěte vytvoří červená skvrna, cestu k lékaři neodkládejte. Neexistuje totiž nic důležitější než zdraví.

(ilustrační foto: háčky na odstraňování klíšťat)

Přírůstky v technické knihovně Ředitelství LČR

Bříza a její význam pro trvalý rozvoj lesa v imisních oblastech

Emanuel Kula

Publikace je komplexně zpracovaná monografie o bříze (*Betula sp.*) z hlediska taxonomie, morfologie, anatomie dřeva a ekologických nároků na abiotické prostředí. Je představena jako dřevina, která úspěšně nahradila odumřelé smrkové porosty v Krušných horách. Na základě dlouhodobého výzkumu (1986-2010) je v publikaci vymezen okruh škodlivých faktorů - biotických (hmyz, houby), abiotických (námraza) i antropogenních, narušujících stabilitu březových porostů. Jsou zde popsány příčiny velkoplošného rozpadu březových porostů v Krušných horách. Není opomenuto pěstování a využití břízy jako zdroje dřevní suroviny, postavení v přidružené výrobě i rostlinolékařství. Doložen je její

význam v utváření krajiny. Text publikace provází 321 obrázků, grafů a schémat. Studijní podklady vychází z dlouhodobého výzkumu realizovaného v letech 1986-2010 v porostech Lesní správy Děčín (revíry Tisá a Celnice), Chráněné krajinné oblasti Labské pískovce a v širším území Krušných hor (Lesní správa Litvínov a Lesní správa Klášterec nad Ohří). Výzkum byl podporován projekty NAZV IG46002, VZ MSM6215648902, státním podnikem Lesy České republiky a regionálními subjekty.

Vydalo nakladatelství a vydavatelství Lesnická práce, s.r.o., Kostelec nad Černými lesy, 2011

Plantáže dřevin pro biomasu, vánoční stromky a zalesňování zemědělských půd

Miroslav Kravka a kolektiv

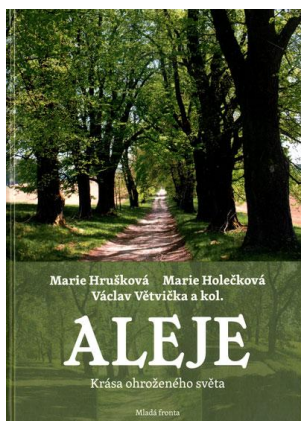

Autoři nabízí praktický pohled na perspektivní segment krajiny - na plantáže dřevin. Text poslouží jako návod pro plánování, založení a provoz v podmínkách malovýroby, tedy pro ty, kteří se budou těmito výrobními aktivitami zabývat spíše okrajově, nicméně i tak s cílem dosáhnout určité míry ekonomické efektivnosti. Tato publikace je zaměřena na tři příbuzné činnosti v krajině: provoz plantáží rychle rostoucích dřevin, plantáže vánočních stromků a porosty vzniklé zalesňováním zemědělských půd. Cílem publikace je ukázat drobným a středním zemědělcům a jiným vlastníkům půdy jak založit a pěstovat plantáže dřevin pro podnikání, samozásobení dřevem a produkci vánočních stromků.

Vydala Grada Publishing, a.s., Praha, 2012

Aleje. Krása ohroženého světa

Marie Hrušková, - Marie Holečková – Václav Větvíčka a kolektiv

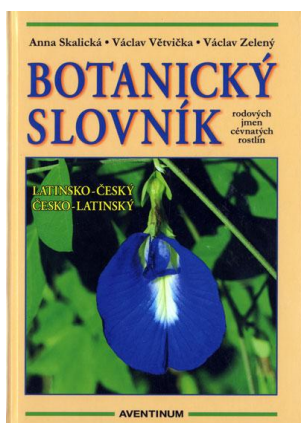

Autoři knihy popisují, co stromy u cesty znamenají, jak vůbec vzniklo toto spojení a které druhy alejí známe. Unikátní fotografie dokumentují současný stav tohoto krajinného fenoménu, který, bohužel, na mnoha místech bude brzy minulostí. Autoři ale také uvádějí příklady zachování některých alejí.

Vydala Mladá fronta, a.s., Praha, 2012

Botanický slovník rodových jmen cévnatých rostlin

Anna Skalická, Václav Větvíčka a Václav Zelený

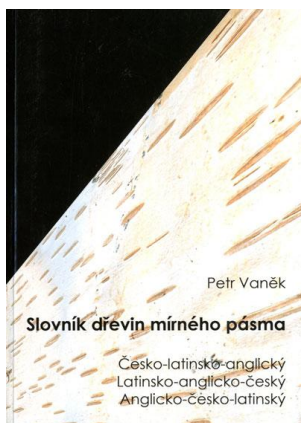

Botanický slovník rodových jmen cévnatých rostlin je příručka slovníkového typu, která shrnuje dosavadní nepřehledné české názvosloví rodů cévnatých rostlin a doporučuje jedno ze zaznamenaných jmen k trvalému používání. V úvodní části slovníku je pojednání o vzniku a používání českého botanického jmenosloví. Speciální část obsahuje latinsko-český a česko-latinský slovník rodových jmen cévnatých rostlin. Kniha vyšla ke 100. výročí založení České botanické společnosti.

Vydalo nakladatelství AVENTINUM, s.r.o., Praha, 2012

Slovník dřevin mírného pásma Česko-latinsko-anglický, Latinsko-anglicko-český, Anglicko-česko-latinský

Petr Vaněk

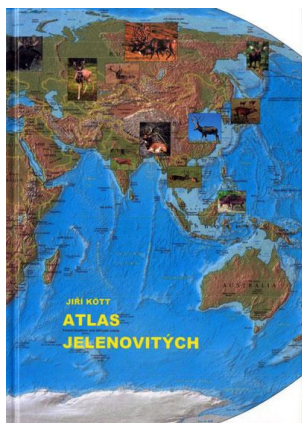
Tato útlá knížka nemá ambice předstírat, že je vyčerpávajícím soupisem všech dřevin mírného pásma, ale přesto představuje dosti reprezentativní výčet původních druhů z Evropy, Asie, obou Amerik, Austrálie a severní Afriky. Slovník zcela záměrně neobsahuje hybridy a křížence, protože jednak vznikají stále nové a také by rozsah překynul do neúnosných mezí, a to zejména u okrasných kvetoucích keřů, jako jsou rododendrony a růže, nebo u ovocných dřevin. Důvodem, proč autor zařadil do slovníku i neevropské druhy dřevin, je to, že od pozdního středověku přiváželi mořeplavci, objevitelé a kupci do Evropy dřeviny z celého tehdy známého

světa, a ty se pak stávaly ozdobami parků a zahrad zejména šlechtických sídel, ale i klášterů a univerzit, a dnes je považujeme za přirozenou součást evropské flóry.

Vydalo vydavatelství Montanex, a.s., Ostrava, 2012

Atlas jelenovitých

Jiří Kött

Kniha pojednává v celosvětovém měřítku o jednotlivých skupinách, druzích a poddruzích jelenovitých v jejich původním areálu rozšíření. Začátek knihy obsahuje kapitoly obsahující informace o původu a vývoji jelenovitých (*Cervidae*), seznam vymřelých jelenovitých, rozdělení jelenovitých v zoologickém systému, české názvosloví a zoologické rozdělení jelenovitých.

Vydal autor vlastním nákladem, 2012

Kolik spárkaté zvěře máme v honitbě? Příručka ke zjišťování početnosti jelenovitých /z anglického originálu "How Many Deer? A Field Guide to Estimating Deer Population Size" z roku 1999/

Brenda A. Mayle, Andrew J. Peace, Robin M. A. Gill

Po léta víme, že údaje o sčítání zvěře nejsou spolehlivé, že jde spíše o hrubé odhady. Dokládají to úlovky, které u velké zvěře neustále stoupají. Pro myslivce je to vážné memento, protože zároveň narůstají i škody působené zvěří, a tím i náhrady za ně. Dosavadní sčítací metody velké zvěře jsou velmi nespolehlivé a jsou málo vhodným podkladem pro plány lovu, tím méně pro úpravu poměru pohlaví a věkové struktury. V recenzované knize dostávají myslivci do ruky příručku, která jim má sčítání zvěře usnadnit, a na jeho základě přizpůsobit stavy dané honitbě. Kniha vychází z metod a zkušeností, jež při sčítání využívají zoologové.

Její obsah se opírá o praxi používanou v Anglii a omezuje se pouze na jelenovité. V úvodní části se čtenář seznámí s hlavními pojmy ze statistiky a výběrem vhodného způsobu sčítání ve dne, v noci za pomoci bodového světla, s termovizí, dále s nepřímými metodami odhadu, jako je stupeň poškození vegetace, sčítání stop, trusu a s využitím údajů o odstřelu. Závěr pojednává o vyhodnocení získaných údajů. Kniha je doplněna o řadu dalších informací (potřebných např. k popisu biotopu), vhodných formulářů apod. Je to první dílo, které se u nás zabývá spolehlivými způsoby zjišťování co nejpodrobnějších údajů o výši stavů velké zvěře. Jeho potřebu ocenila také Českomoravská myslivecká jednota, která vydání knihy finančně podpořila.

Vydalo nakladatelství a vydavatelství Lesnická práce, s.r.o., Kostelec nad Černými lesy, 2011

Myslivecká střelba. Tipy a triky pro lepší trefu /z německého originálu "Der waidgerechte Büchschenschuss" z roku 2011/.

Heinrich Weidinger

Autor uložil do knihy své dlouholeté zkušenosti, získané při výchově mladých myslivců. Jeho cílem je naučit zacházet s kulovnicí tak, aby výsledkem byl správný myslivecký zásah, po němž by zvěř zbytečně netrpěla. Kniha se dělí na 18 kapitol, pojednávajících o loveckých kulových zbraních a jejich doplňcích, o psychologii střelce, o střelbě na střelnici i v honitbě, o střelivu, balistice a bezpečnosti při střelbě. Obsah knihy sráží úroveň českého překladu.

Vydala Grada Publishing, a.s., Praha, 2013

Motýli a housenky střední Evropy: Noční motýli III. - píďalkovití

Jan Macek, Josef Procházka a Ladislav Traxler

Publikace je třetím svazkem plánované čtyřdílné edice atlasu housenek a motýlů střední Evropy. Podobně jako u dvou předchozích, již vydaných dílů je cílem tohoto třetího svazku podat ucelený přehled o všech druzích z dané čeledi, v tomto případě píďalkovitých, zjištěných nebo předpokládaných ve středoevropském prostoru. V textové části je u každého druhu uvedena krátká charakteristika, u vzájemně si podobných druhů diferenciální diagnóza jak dospělců, tak jejich vývojových stádií - housenek, dále rozšíření, bionomie, u larev základní biologické charakteristiky (fenofáze, živné rostliny, eventuálně poznámky k chovu v zajetí). Rozšíření u většiny druhů je doplněno ilustračními mapkami.

Obrazová část je tvořena tabulemi s vyobrazením dospělců všech druhů a u více než poloviny druhů i housenek.

Vydalo Nakladatelství Academia, Středisko společných činností Akademie věd České republiky, v.v.i., Praha, 2012, v edici Atlasy

Jiří Uhlíř